

Małgorzata Mogielnicka, Jan Dąbrowski, Barbara Balke

Badania zespołu osadniczego kultury łużyckiej w Worytach, pow. olsztyński w 1972 roku

Komunikaty Mazursko-Warmińskie nr 3, 317-325

1973

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BARBARA BALKE, JAN DĄBROWSKI, MAŁGORZATA MOGIELNICKA

BADANIA ZESPOŁU OSADNICZEGO KULTURY ŁUŻYCKIEJ W WORYTACH, POW. OLSZTYŃSKI W 1972 ROKU

Badania zespołu osadniczego kultury łużyckiej w miejscowości Woryty, pow. olsztyński, podobnie jak w latach poprzednich, prowadzono w ramach Zespołu do Badań Etnogenezy Słowian w Polsce Północno-Wschodniej Instytutu Historii Kultury Materialnej PAN. Subsydiował je także Woj. Konserwator Zabytków w Olsztynie. Prace terenowe trwały od 24 lipca do 31 sierpnia. W skład ekipy naukowej wchodził autorzy niniejszego sprawozdania, funkcje rysowników pełnili Bogdan Kowalczyk, Andrzej Stepek, Brygida Kneffel i Felicja Misiun. Wstępne badania antropologiczne wykonywał w terenie Maciej Henneberg konsultowany przez doc. dr. Andrzeja Malinowskiego z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, a wiercenia geologiczne przeprowadziła Krystyna Lechowska konsultowana przez doc. dr. Ewę Stupnicką z Uniwersytetu Warszawskiego. Program prac geodezyjnych nadzorował doc. dr inż. Witold Sennison z Akademii Rolniczo-Technicznej w Olsztynie.

Prace terenowe na stanowisku pierwszym (cmentarzysko kultury łużyckiej) były kontynuacją badań z roku 1971* (ryc. 1). W dniach 2—26 sierpnia przekopano 165 m² usytuowanych bezpośrednio obok wykopów z 1971 r. oraz dawnych wykopów niemieckich. Praca zmierzała do ostatecznego wyznaczenia południowego zasięgu cmentarzyska oraz uzyskania materiałów archeologicznych i antropologicznych dla weryfikacji badań Leonharda Fromma, a także rozpoznania stosunków demograficznych na tym stanowisku. W czasie prac przebadano groby 829—854, w znacznej części zniszczone. Niektóre z nich określono w terenie jako pozostałości położonych tuż obok siebie i zniszczonych grobów, co potwierdziła analiza antropologiczna** wykazująca, że w grobach 833, 834, 838 i 843 wystąpiły szczątki co najmniej trzech osobników. Podobnie grób 851, w którym wyróżniono skupiska A-E, okazał się zespołem zniszczonych grobów. Tak więc globalnie wyeksplorowano w roku bieżącym szczątki nie mniej niż 33 grobów, zawierających kości 45 osobników.

Ze względu na znaczne zniszczenie tej partii cmentarzyska, charakteru większości grobów nie udało się ustalić. Są to wyłącznie groby ciałopalne. Jako popielnicowe określono siedem pochówków, a jako jamowe — dwa. Do najlepiej zachowanych należał grób 848 (ryc. 2) z popielnicą w postaci ostroprofilowanego naczynia dwustozkowego, zawierającą kości jednego osobnika, zmarłego w wieku *adultus*, zapewne kobiety. Charakter pozostałych grobów popielnicowych rozpoznano głównie po fragmentach kości, przywartych do wewnętrznych partii fragmentów naczyń. Groby o nieokreślonym charakterze to zapewne w większości wypadków także groby popielnicowe. Są to, często silnie rozwleczone, skupiska przepalonych kości

* B. Balke, J. Dąbrowski, M. Mogielnicka, *Wstępne sprawozdanie z badań zespołu osadniczego kultury łużyckiej we wsi Woryty, pow. olsztyński*. Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 1972, nr 1, ss. 211 i nast.

** Opracowanie J. Strzałki — maszynopis w Archiwum IHKM PAN.

Rys. 1. Woryty, pow. olsztyński. Widok stanowiska 1 od południowego zachodu.
Fot. J. Dąbrowski

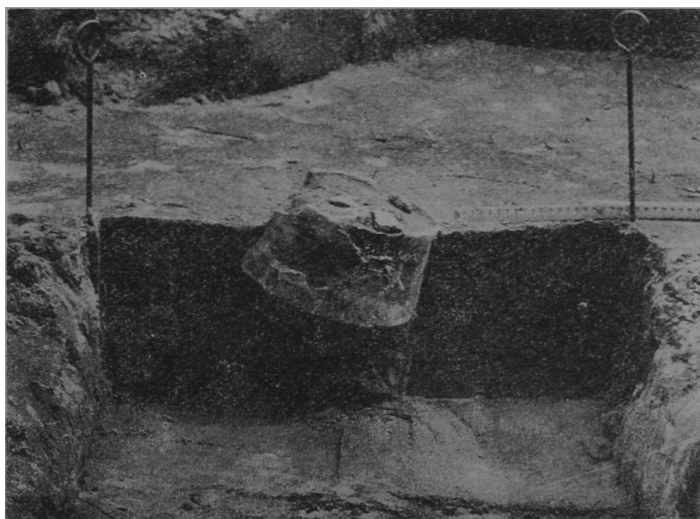
i fragmentów naczyń, tkwiące w przemieszanej ziemi, które uległy zniszczeniu w XIX wieku podczas wybierania kamieni z obstaw grobowych dla celów gospodarczych. Płycej posadwione groby są dodatkowo zniszczone współczesną orką (np. grób 836 stwierdzony na głębokości 17 cm). Szczałki konstrukcji kamiennej stwierdzono przy szeregu grobów, jednak tylko w wypadku głębiej położonych (na głębokości 65 i 81 cm) udało się określić ich charakter, jako dolny bruk (grób 853) oraz jako pozostałości obstawy i pokrywającego bruku (grób 854). Większość grobów zalegała na głębokości około 40 cm.

Wyposażenie grobów jest skromne — stanowi je niemal wyłącznie ceramika występująca w niewielkich ilościach. W trzech grobach przy antropologicznym sortowaniu materiału odkryto drobne fragmenty przedmiotów kościanych; trzpień szpil (grób 842 i 851C) oraz oprawki zdobionej linią rytą (grób 852). Należy podkreślić, że aż w czternastu przypadkach na przepalonych ludzkich kościach wystąpiły ślady stopionego brązu. Według dotychczas istniejących danych uważano, iż w grupie mazursko-warmińskiej kultury lużyckiej niemal nie wyposażano zmarłych w przedmioty metalowe*. Badania tegoroczne wykazały konieczność zweryfikowania tego poglądu i stwierdzenia, iż odsetek zmarłych wyposażonych w przedmioty brązowe był znaczny, a tylko rytuał pogrzebowy nakazywał palenie ich wraz z nieboszczykiem.

Badania antropologiczne pozwoliły oznaczyć szczątki 45 osobników, w tym aż 20 grobów zawierało kości tylko jednego zmarłego**. Ogółem rozpoznano siedmioro

* J. Dąbrowski, *Zagadnienie genezy pochówków ciałopalnych na Warmii i Mazurach*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 1964, nr 1, ss. 10 i n., tabl. I.

** Opracowanie J. Strzałki.

Ryc. 2. Woryty, pow. olsztyński. Stanowisko 1. Grób 848 podczas eksploracji. Widok od północy. Fot. J. Dąbrowski

dzieci, a wśród osobników dorosłych udało się określić dziewięciu mężczyzn i dwanaście kobiet. Wszyscy badani zmarli przed osiągnięciem kategorii wieku *senex*. Szczątki dzieci współwystępują często z kośćmi osobników dorosłych, stwierdzono jednak także odrębne pochówki dziecięce (grób 845). Nie można połączyć formy i wyposażenia grobu z jakąś określoną kategorią zmarłych.

Stopień zniszczenia ceramiki utrudnia na razie dokładniejsze omówienie tego materiału, nie ulega jednak kwestii, że pochodzi on z późnej epoki brązu. Na podstawie danych o badaniach niemieckich oraz wyników osiągniętych w latach 1971—1972 całe cmentarzysko należy datować na IV—VI okres epoki brązu.

W wyniku tegorocznych prac ustalono w terenie dokładny przebieg granicy wykopów L. Fromma. We wschodniej części ćwiartki D aru 53 odkryto także butelkę z kartką zawierającą dane o zasięgu tego wykopu. Treść kartki: *Besitzer Hinzmann, 20 m NW 4 m SW. 27.7.29 Fromm*. Analiza występowania grobów w wykopach powojennych, a także opublikowanego planu wykopalisk L. Fromma* pozwoliła dokładnie ustalić południową granicę cmentarzyska. W tej partii stanowiska za pasem ziemi przemieszanej występuje jałowy piasek calca. Najdalej wysunięty w kierunku południowo-zachodnim jest grób 849 odkryty na granicy ziemi przemieszanej. Uratowano tę część cmentarzyska przed ostatecznym zniszczeniem.

* H. Urbanek, *Die frühen Flachgräberfelder Ostpreussens*, Königsberg—Berlin 1941, ss. 5 i n., tabl. 30.

Stanowisko drugie (osada kultury łużyckiej)* położone na polach uprawnych jest stale niszczone. Obszar całego stanowiska ocenić można na prawie 2 hektary, głównie na gruncie Alfonsa Nowakowskiego, przy czym jest ono zagrożone wybieraniem piasku oraz rozorywaniem powstałych przy tym dołów.

Badania geologiczne wykazały, że osadę założono na wzgórzu, utworzonym z piasków pochodzenia glacialnego, przy czym w szczytowych partiach wzniesienia obserwuje się daleko posunięte wywiewanie materiału, które doprowadziło m.in. do zniszczenia górnych części występujących tam obiektów. Analizy tegoroczne**, dokonane na podstawie przeprowadzonych w 79 punktach wierceń świadrem geologicznym oraz obserwacji w terenie i analizy kartograficznej, doprowadziły do częściowego odtworzenia morfologii terenu oraz stosunków hydrograficznych stanowiska drugiego. Stwierdzono, że widoczne jeszcze na planie katastralnym wsi Woryty z roku 1845, a dziś już nieistniejące jezioro miało trzy fazy rozwoju. Według analizy genetycznej torfów w obniżeniach I i II są to torfy mszyste, młode, narosłe zapewne w ciągu 100—200 lat***. Tak więc na czas trwania osady przypada zapewne faza 2 rozwoju Jeziora Woryckiego. Pasma wzgórz, w którego najwyższej partii znajdowało się stanowisko drugie, było więc wówczas praktycznie niemal niedostępne. Otaczały je dwa jeziora oraz zabagniona dolinka strumienia.

W 1972 r. przekopano tu ogółem 420 m². Wykopy usytuowano w szczytowej partii wzgórza ze względu na fakt, iż jest to część najbardziej zniszczona dolami po piau-chu oraz na to, że po zwornieniu uprawy ta właśnie część stanowiska ulegnie w ciągu kilku lat całkowitemu rozoranu. Wykopy te, przylegające bezpośrednio do obszaru przekopanego w latach poprzednich, stwarzają przez to możliwość analizowania występowania obiektów na szerszej płaszczyźnie. Ogółem w ciągu trzech sezonów badawczych przekopano na stanowisku drugim ponad 11 arów.

W badanej w roku bieżącym części osady stwierdzono następujący układ: pod warstwą próchnicy (miąższości 10—25 cm), którą tworzy brunatna, piaszczysta ziemia z niewielką ilością materiału zabytkowego, zalegał jasny piasek przemieszany z wkładkami orsztynu. Jedyne na arach 40 i 55 pod warstwą próchniczną stwierdzono warstwę ciemnobrunatnego, zbitego piasku o maksymalnej miąższości 25 cm z niedużą ilością materiału zabytkowego. Na stropie warstwy piasku jasnego występowały na całym badanym obszarze nieregularne plamy szarawego piasku, najliczniejsze na arach 40 i 55, z materiałem zabytkowym. Są to pozostałości warstwy kulturowej oraz górnych części obiektów, przemieszane i zsuwające się po zboczach wzgórza. W warstwę jasnego piasku wkopane też były obiekty z późnej epoki brązu oraz okresu wpływów rzymskich. Obserwowano je od głębokości 10 cm (obiekt 139) do 90 cm (obiekt 105 A), przeważnie jednak na głębokości 20—40 cm. W warstwie tej występował też w niewielkich ilościach materiał zabytkowy maksymalnie do głębokości 80 cm. Stwierdzono też szereg wkopów współczesnych — najbardziej zniszczone były ary 67 i 68.

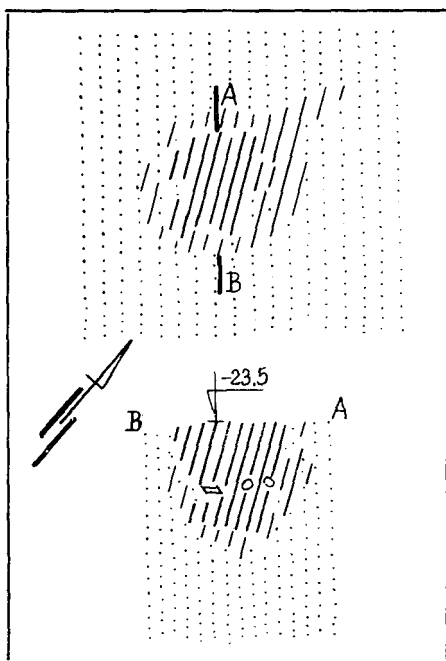
Ogółem przekopano obiekty 101—147, wśród których rozpoznano jedno palenisko, 24 jamy i 19 śladów po słupach kultury łużyckiej, a ponadto stwierdzono trzy groby z okresu wpływów rzymskich oraz dwa obiekty o niewyjaśnionym charakterze. Obiekty te występują w dość dużym skupieniu wyraźnie zanikając na czwartce C i D aru 67, C i D aru 68 oraz C aru 69, co dobrze koresponduje z obserwacjami poczynionymi w 1971 r., świadcząc o istnieniu dużego skupiska obiektów na szczycie wzgórza i przerzedzenia się ich na odcinku około 20 m na południowo-wschodnim zboczu.

Uzyskano dalsze potwierdzenie dwóch faz istnienia omawianej osady w postaci obiektów 105 i 105 A, z których pierwszy wkopany był w piasek nawiany nad resztkę drugiego. Strop obiektu 105 A odkryto o 25 cm pod dnem obiektu 105. Zespół obiektów 109, 109 A i 109 B nasuwa nawet sugestie o trzech fazach zabudowywania wzgórza przez ludność kultury łużyckiej.

* J. Dąbrowski, R. Kozłowska, *Komunikat o pracach wykopaliskowych w Worytach, pow. olsztyński w 1970 r.*, Komunikaty Mazursko-Warmińskie, 1970, nr 4, ss. 631 i n. oraz B. Balke, J. Dąbrowski, M. Mogielnicka, op. cit., ss. 214 i n.

** Opracowanie E. Stupnickiej — maszynopis w Archiwum IHKM PAN.

*** Opracowanie L. Olesińskiego — maszynopis w Archiwum IHKM PAN.

Ryc. 3. Woryty, pow. olsztyński. Stanowisko 2. Plan i profil obiektu 147 w skali 1:10. Wypełnienie obiektu stanowi szaroczar-na ziemia, wkopany jest on w jasny piasek. Rys. B. Kowalczyk

Palenisko 109 (piąte palenisko odkryte na stanowisku drugim) było silnie zniszczone i zaznaczyło się jako kolista plama szaroczarnej, zbitego piasku z węgielkami drzewnymi, w którym znajdowały się przepalone kamienie. Przekrój paleniska był stożkowy, a inwentarz tworzyły fragmenty ceramiki kultury łużyckiej.

Jamy były w różnym stopniu zniszczone. Do najlepiej zachowanych należały obiekty 104, 107, 108, 113, 120 i 124 o miąższości 55–95 cm. Odkrywano jednak i obiekty zachowane w partiach przydennych, jak na przykład obiekt 115 o miąższości 10 cm czy 136 o miąższości 15 cm. Jamy mają dna płaskie lub przyplaszczone, a kształt nieckowaty, workowaty i cylindryczny. Z reguły są one w górnych częściach rozwleczone i rozwiane, przez co trudno jest podać dokładnie ich maksymalne średnice — można stwierdzić, iż tylko w wyjątkowych wypadkach przekraczają one 1 m. Żadnej z odkrytych w 1972 r. jam nie można interpretować jako ziemianki, musiały one zatem pełnić bliżej nie wyjaśnione funkcje gospodarcze. Wypełniska ich tworzył szarawy lub brunatny piasek, niekiedy z węgielkami drzewnymi, a zarysy były często ograniczone i przecinane warstewkami orszynu. Inwentarze jam są skromne, jak zresztą zwykle na osadach kultury łużyckiej. Stanowiła je z reguły niewielka ilość fragmentów ceramiki, węgle drzewne i czasami kości zwierzęce. Te ostatnie znajdowano jednak tylko wyjątkowo ze względu na wybitnie nie sprzyjające ich zachowaniu warunki zalegania. Rzadkie też są bryłki polepy.

Ślady po słupach były również silnie rozwleczone w górnych partiach, a zachowana miąższość wynosiła na ogół 10–25 cm. Najlepiej zachowały się: obiekt 122 o miąższości 70 cm oraz 110 i 125 (miąższość 55 i 40 cm). Obok obiektów o dnach płaskich lub nieckowatych (ryc. 3), będących śladami po słupach wkopanych

w ziemię, zaobserwowano także zarysy stożkowate — ślady słupów wbijanych. Średnice słupów wahają się najczęściej między 20 a 40 cm. Słupy były niemal zawsze usytuowane pionowo, a rzadko występujące kamienie zapewne miały na celu wzmacniać osadzenie słupów. Inwentarze ich wypełniak są skromne — stanowi je kilka drobnych ułamków ceramiki. Obiekt 121 przy strapie wypełniaka zawierał małą, nie obrobioną bryłkę bursztynu. W pięciu obiektach tego typu żadnych zabytków nie znaleziono.

Również w tym roku nie udało się stwierdzić regularnego układu słupów. Nie ulega jednak wątpliwości, że są to w przeważającej większości pozostałości konstrukcji budowli naziemnych, o czym świadczą także odkryte na tym stanowisku paleniska. Domostwa takie znane są i z innych stanowisk grupy mazursko-warمیńskiej kultury łużyckiej*.

Na materiał zabytkowy kultury łużyckiej ze stanowiska 2 składa się niemal wyłącznie ceramika (ryc. 4 a, c, d). Ponadto wymienić należy dwie bryłki bursztynu z obiektu 121 oraz z warstwy przewianego piasku na arze 40. Wśród fragmentów naczyń przeważa materiał chropowaty przy stosowaniu różnych technik tego sposobu obróbki powierzchni. Dość rzadkie jest zdobienie naczyń — najczęstsze ornamenty to odciski paznokci oraz czubków palców, ornament ryły w różnych układach, a także guzki nalepiane przy krawędzi naczyń. Bardzo rzadkie jest nacinanie lub karbowanie krawędzi. Formy są silnie zróżnicowane wielkością i kształtem. Odnotować należy naczyńca beczukowate i jajowate, doniczkowate (niekiedy dwu-ucze), baniaste, o profilu esowatym (silnie zróżnicowane typologicznie), misy przeważnie półkuliste, rzadziej o profilu esowatym, poza tym czarki, kubki oraz naczyńca sitowate. Z rzadko występujących na stanowisku 2 form wymienić można amfory, naczyńca dwustojkowate oraz płaskie talerze (podkładki) i naczyńca gruszkowate. Stosunkowo częste są natomiast naczyńca miniaturowe naśladujące kształtem formy wymienione uprzednio. Na kilku fragmentach naczyń i bryłkach polepy odkryto odciski ziarn zbóż stwierdzone i w latach poprzednich. Polepa występuje rzadko.

Pomimo niemal całkowitego braku materiałów porównawczych można stwierdzić, iż badaną osadę datować należy na późną epokę brązu, ze wskazaniem na okresy V i VI, a przy wątpliwościach co do występowania tu materiałów już z okresu IV.

Przeprowadzone badania fizyko-chemiczne** trzech próbek gliny i fragmentów siedmiu naczyń pochodzących z badań 1971 r. pozwoliły na wstępne ustalenie, jakich rodzajów glin używano do wyrobu naczyń kultury łużyckiej ze stanowisk 1 i 2. Większość badanych naczyń (6) wykonana była z gliny o minimalnej zawartości substancji nieplastycznej (głównie kwarcu o ziarnach dużych i ostrokrawędzistych), a składającej się zasadniczo z substancji ilastej. Różnice w użytej masie ceramicznej zaznaczały się jedynie w składzie mineralnym sztucznej domieszki schudzącej, do której sporządzenia służyły kamienie polne. Różnice te polegają na różnym stosunku ilościowym pomiędzy kwarcem i skalaniem potasowym, występowaniu plagioklazu lub wyłącznie skalent.

Złóża glin, których, jak można sądzić na podstawie analiz, używano do wyrobu naczyń, znajdują się w bezpośredniej bliskości stanowisk drugiego i czwartego. Pobrano z nich glinę dla dalszych badań.

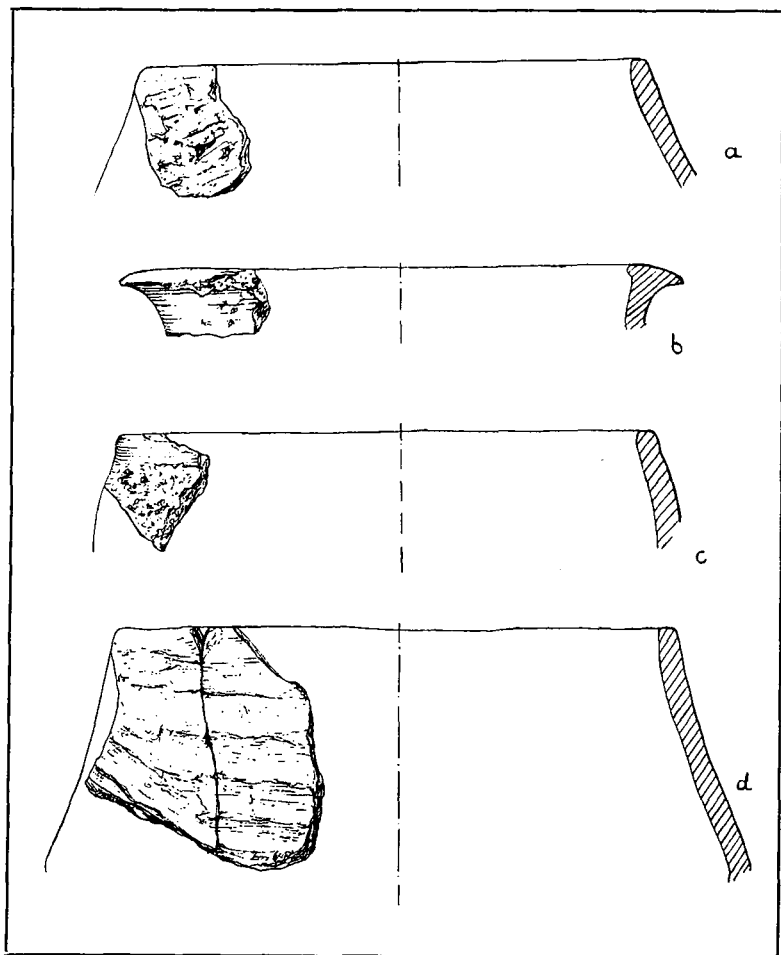
Określono węgle drzewne z obiektu 109 B (30 próbek), stwierdzając występowanie jedynie żywicznej sosny pospolitej (*Pinus silvestris* L.)***.

W południowej części badanego terenu odkryto nieznaną ilość ceramiki kultury trzcinieckiej (ryc. 4 b). Wraz z materiałami z badań 1971 roku mamy już do zanotowania fragmenty kilku naczyń o pogrubionych, skośnie ściętych krawędziach, zdobionych poziomymi, wąskimi żłobkami i takimiż rzędami trójkątnych nakłut. Materiał ten zasługuje na baczną uwagę i stanowi źródło bardzo cenne ze względu

* P. Bielefeld, *Ein frühgermanisches Wohnhaus in Larchwalde, Kr. Elbing*, *Elbinger Jahrbuch*, Bd. 15, 1938, ss. 68 i n.

** Opracowanie L. Kociszewskiego — maszynopis w Archiwum IHKM PAN.

*** Opracowanie W. Dzbeńskiego — maszynopis w Archiwum IHKM PAN.

Ryc. 4. Woryty, pow. olsztyński. Stanowisko 2. Ceramika kultury łużyckiej (a, c, d) oraz trzcinieckiej (b) z warstwy zapływow na arach 54 i 68 (a, b, d) oraz 67 (c).
 $\frac{1}{2}$ wielkości naturalnej. Rys. W. G a w r y s i a k

Ryc. 5. Woryty, pow. olsztyński. Widok stanowiska 4 od południowego zachodu podczas eksploracji wykopu I. Fot. J. Dąbrowski

na fakt, iż stosunki kulturowe w tym okresie na Warmii i Mazurach są praktycznie zupełnie nie znane. Z Polski północno-wschodniej i terenów sąsiednich znamy zaledwie kilka stanowisk, datowanych na II okres epoki brązu z minimalną ilością materiału*.

Materiały późniejsze reprezentują trzy zniszczone groby z późnego okresu wpływów rzymskich, które odkrywano także podczas badań wcześniejszych. Najlepiej zachowany obiekt 126 miał 25 cm miąższości, a oba pozostałe po 8 cm. Również średnice ich nie są duże i wynoszą 30—55 cm. W obiekcie 102, wyposażonym w sprzączkę brązową, gliniany przęślik, fragmenty grzebienia kościanego oraz kilka stopionych paciorków szklanych i fragmenty przepalonych przedmiotów brązowych, pochowana była dorosła kobieta**. Dwa pozostałe groby zawierały wyłącznie ceramikę — odkryto w nich kości osobnika dorosłego (obiekt 103) i dziecka (obiekt 126). Ponadto pod warstwą próchniczną znajdowano występujące luźno drobne przedmioty ze zniszczonych grobów z tego czasu. Materiały te datowane są na II i III wiek n.e. i świadczą o założeniu na tym terenie cmentarzyska w kilkaset lat po zaniku osady kultury łużyckiej. Danych o jego wielkości i rozplanowaniu podać na razie nie można.

Stanowisko czwarte (osada kultury łużyckiej) leży, podobnie jak stanowisko drugie, na wzgórzu otoczonym podmokłymi terenami (ryc. 5). Znajduje się ono około 0,7 km na południowy wschód od stanowiska 2, na polu Jerzego Krausego. Badania

* J. Dąbrowski, *Powiązania ziem polskich z terenami wschodnimi w epoce brązu*, Wrocław—Warszawa—Kraków—Gdańsk, 1972, mapa I.

** Opracowanie J. Strzałki.

tego stanowiska trwały od 17 do 28 sierpnia, ogółem przekopano jeden ar w postaci dwóch wykopów, o wymiarach $2,5 \times 20$ m i 5×10 m usytuowanych w odległości 83 m od siebie po osi wschód-zachód.

Przy wstępnej penetracji stanowiska wykorzystano wiercenia świadrem geologicznym, które wykazały na południowo-zachodnim stoku wzniesienia istnienie warstwy kulturowej na głębokości 30—40 cm od powierzchni ziemi (sondy 48 i 49). Podobnie podczas badań powierzchniowych stwierdzono na tym właśnie zboczu najczęstsze występowanie fragmentów naczyń. Od właściciela pola uzyskano informację o odkryciu podczas orki skupiska kamieni na szczycie wzgórza (palenisko?) oraz skupiska ceramiki na polu pod lasem.

Odkryto 17 obiektów: 15 jam, 1 palenisko i 1 domniemy ślad po słupie. Zalegały one na głębokości od 25 do 64 cm, najczęściej na głębokości 30—40 cm i wkpone pane były w jasny piasek calca. Ślady warstwy kulturowej, zawierającej pewne ilości materiału ceramicznego, stwierdzono w zachodniej części wykopu I.

Jamy były w różnym stopniu zniszczone, zwłaszcza w górnych częściach rozwlezione przez orkę. W planie miały one kształt w przybliżeniu kołisty lub owalny, a w przekroju nieckowaty, cylindryczny lub stożkowaty, z dnem płaskim lub przypłaszczone. Miąższość ich waha się od 10 do 65 cm, ale tylko 4 jamy miały 40 lub więcej cm głębokości. Z racji silnego rozwleczenia obiektów w górnych częściach maksymalne ich średnice są słabo czytelne, ale zasadniczo tylko w 3 wypadkach przekraczają one nieco wielkość 1 m. Wypełniska jam stanowił szary lub szarobrunatny piasek często ograniczony lub poprzecinany wkładkami orsztynu, niekiedy z węglami drzewnymi lub brykami polepy. Inwentarz tych obiektów był ubogi — składały się nań głównie nieliczne fragmenty ceramiki. Jedynie w partiach przydennych jamy drugiej odkryto część naczyń esowatego oraz duży fragment dna innego naczynia, a w obiekcie dziesiątym na głębokości 20 cm poniżej stropu jamy wystąpiło skupisko fragmentów 2 lub 3 naczyń, zaś na stropie jamy trzynastej znaleziono fragment naczynka miniaturowego. Obiekty te można interpretować jako jamy gospodarcze o nie wyjaśnionym bliżej charakterze.

Obiekt piętnasty wystąpił w postaci skupiska brył polepy usytuowanych czarną warstwą spalenizny ku górze i układających się w formie niecki oraz kilku kamieni. Niektóre fragmenty miały odciski jakiejś konstrukcji drewnianej. Znajdujący się najwyżej fragment leżał odciskiem ku górze. Inwentarz obiektu stanowiło kilka fragmentów ceramiki. Są to zapewne pozostałości silnie zniszczonego paleniska o bliżej nie określonej konstrukcji drewnianej, wylepionej gliną.

Znaleziony na stanowisku czwartym materiał ceramiczny zasadniczo jest analogiczny do pochodzącego ze stanowiska drugiego i na tej podstawie osadę tę można datować na ten sam czas.

Badania tegoroczne realizowano zgodnie z przyjętą hipotezą roboczą, mówiącą, że odkryty w Worytach zespół pięciu stanowisk kultury łużyckiej jest wynikiem bytowania jednej grupy ludzkiej. Stałe użytkowanym punktem osadniczym było cmentarzysko, a pozostałe stanowiska — to osady, powstałe wskutek wielokrotnego przenoszenia się omawianej grupy ludzkiej po wyjałowieniu okolicznych terenów przez ekstensywną gospodarkę. Wedle oceny miejscowych gospodarzy wyjałowienie lichych tamtejszych gleb przez ciągłą uprawę bez nawożenia winno nastąpić w ciągu 8—10 lat. Nawet podwoiwszy te liczby otrzymujemy i tak konieczność około dwudziestu pięciu zmian terenów uprawnych w ciągu 500 lat użytkowania cmentarzyska. Hipoteza ta przeto dobrze tłumaczy mnogość osad na obszarze Woryt oraz ich wielofazowość, wynikającą z powracania po pewnym czasie na miejsca dawniej zamieszkiwane, zapewne ze względu na ich dogodną sytuację topograficzną. Brak na stanowiskach drugim i czwartym wyraźnych śladów spalenizny oraz tak zwanych zabytków specjalnych przemawia za koncepcją spokojnego opuszczenia ich przez mieszkańców, zabierających do nowych sadyb wszelkie przedmioty użyteczne, a pozostawiających jedynie wśród odpadków potłuczone garnki.

Planuje się kontynuowanie prac w Worytach przez okres 2—3 lat. Dla uzyskania należytego obrazu naszkicowanej powyżej problematyki należy ustalić w pełni zasięg cmentarzyska na stanowisku pierwszym, rozpoznać metodą wykopaliskową stanowiska trzecie i piąte oraz w maksymalnym zakresie przekopać najbardziej zagrożone części stanowiska drugiego. Niezbędne są także dalsze badania geologiczne oraz przeprowadzenie badań palynologicznych torfów i gytyi Jeziora Woryckiego.